Text a fotografie: **Nadežda Serafimova (traveler-diary.com)** | Překlad: **Natalie Kalajdžievová**

Dotkněte se Bulharska!

Vážení čtenáři, pokračujeme s naší rubrikou Dotkněte se Bulharska, která souvisí s myšlenkou, že ať jsme kdekoli na světě, Bulharsko navždy zůstává v našem srdci, neboť je to nejkrásnější místo na Zemi. Zároveň je však tento sloupek určen také našim českým přátelům. Fakta ukazují, že pokud navštívili naši zemi alespoň jedenkrát, zamilovali si ji a vracejí se znovu a znovu. Pro většinu z nich je Bulharsko především černomořské pobřeží s jeho rozsáhlými písečnými plážemi a výtečnou kuchyní s vůní aromatické čubrice. My ovšem víme, že naše země není pouze moře. Ona uchvacuje i nás samotné svými „veselými údolími" a „obřími horami", kulturními a historickými památkami, jakými se mohou pochlubit jen málokteré evropské země. Jakýmkoliv směrem se podíváte, odhalíte čarokrásná místa, která si zaslouží být viděna, a místní kuchyně navíc obohatí vaše prožitky novými chutěmi a vůněmi.

Jak jsme již psali, Bulharsko je rozděleno do 6 regionů: Severozápadní, Severní centrální, Severovýchodní, Jihovýchodní, Jižní centrální a Jihozápadní.

Každá z oblastí je svým způsobem specifická a unikátní.

Energie oblasti Rupite a dům baby Vangy

V tomto čísle se vydáme téměř do rohu zeměpisné mapy Bulharska, daleko na jihozápad, kde se v blízkosti hor k našemu velkému štěstí nachází energeticky velmi silné místo Rupite – místo, které byste měli navštívit!

Obec Rupite se nachází v Petričko-Sandanském údolí, které se rozléhá asi 8 km severně od města Petrič. V jeho okolí se nachází stejnojmenná lokalita Rupite, kam máme tentokrát namířeno. Hodně jsem slyšela o prorockém daru baby Vangy a o energii tohoto místa, ale jela jsem sem poprvé. Vše, co jsem viděla, však daleko předčilo všechna má očekávání a i to, co jsem si dokázala jen letmo představit.

Oblast Rupite

Oblast se nachází na východním úpatí kopce Kožuch, který je pojmenován podle toho, že z dálky připomíná kožich přehozený přes ramena. Je součástí kráteru sopky, která vyhasla asi před milionem let. Už tento fakt naznačoval, že na nás čeká něco skutečně působivého.

Základy komplexu Vanga položila ona sama, a to stavbou svého domečku v roce 1970 a kostela sv. Petky Bulharské v roce 1994. Po smrti prorokyně 11. srpna 1996 z iniciativy Dimitara Vălčeva, čestného předsedy Nadace Vanga, vznikl komplex o rozloze 230 hektarů. Výstavba areálu probíhala v letech 1997–2014 a dnes je společně s kostelem součástí souboru Sto národních turistických míst Bulharského svazu turistů.

Když jsem se chystala do oblasti Rupite, očekávala jsem, že navštívím jen chrám, podívám se do domečku, ve kterém žila a předpovídala baba Vanga, a že pocítím sílu tohoto energeticky silného místa. Ještě předtím jsme však navštívili

léčivé minerální lázně Rupite, které na mě také velmi silně zapůsobily.

Toto je místo, kde si baba Vanga za svého života přála vybudovat lázně, kde by se lidé mohli léčit. Její slova byla: „Toto místo zde je zvláštní. Funguje jako zásobník energie a já z něj tu energii čerpám. Kdysi tu hořel strašlivý oheň a tento hřeben nad námi skrývá velké tajemství. Děti by zde měly chodit naboso a koupat se ve vodě, aby byli zdravé. Mým přáním je, aby na tomto místě byly lázně. Vedle pramenů."

Léčivé tůňky

Komplex nabízí dámskou a pánskou část, každá se dvěma bazény, jeden z nich obsahuje přírodní řasy. Voda je zcela minerální. Teplota je kontrolována, ale pobyt v tůňkách by se neměl přehánět. K dispozici je také větší bazén, určený k relaxaci, kde může být pobyt delší. Venku jsou bahnité přírodní tůňky, kde je voda ještě teplejší, zvláště v horní části pramenů.

Jak jsem se již zmínila, byli jsme překvapeni tím, jak nenadále jsme se ocitli mezi léčivými prameny. Na chvíli jsem se do nich ponořila, abych ulevila svým bolavým nohám. Teplota byla opravdu poměrně vysoká, ale stále snesitelná, obzvlášť pokud nejste hned u začátku pramene. Mnoho lidí kolem mě se nahřívalo ve vodě a kolem nich stoupala horká pára. Hodně návštěvníků sem přijíždí každoročně, aby byli blízko přírody a současně se léčili.

Hlavní vchod do komplexu Vanga

Zamířili jsme k hlavnímu vchodu do komplexu Vanga. I vy se snadno zorientujete a poznáte, kterým směrem se vchod nachází, neboť na obou stranách silnice je mnoho malých stánků, kde místní výrobci nabízejí své zboží. Doporučuji vám prohlédnout si je až při odchodu a nyní pokračovat ke vchodu do areálu. Při vstupu jsme prošli širokou alejí obklopenou zelení. Hned první pohled vyvolával pocit klidu a prostoru.

Mezi pamětihodnosti, kromě Vangina domu a chrámu s klášterní částí, patří také pomník a hrobka prorokyně, výstavní sál, svatý dům určený ke křtu a svatbám, pamětní kříž zabudovaný do lávy z vyhaslé sopky Kožuch, park s místy určenými pro odpočinek a meditaci, kašna s minerální vodou, socha Bílé holubice, termální prameny, tůňka s vodními želvami a rybami a koutek s oblíbenými Vanginými ptáky, perličkami.

Pomník Vangy

Poté, co jsme vstoupili a ocitli se v první aleji, uvítal nás pomník Vangy. Dvoumetrová socha byla vyrobena a darována prof. Emilem Popovem u příležitosti 100. výročí narození prorokyně. Impozantní postava Vangy, vyrobená z kovu, zobrazuje Bohem osvícenou ženu, sedící na lavičce před jejím domem, s rukou jakoby ohmatávající kostky cukru, podle kterých věštila, a obličejem obráceným k nebi (lidé, kteří hledali pomoc, museli přinést Vanze kostky cukru, které si na noc dali pod polštář a přespali na nich).

Pomník je umístěn vlevo od chrámu před můstkem. Ztvárňuje silného ducha Vangy, její poselství lidem a vzpomínku na bolest, která prošla jejím srdcem. Vedle pomníku je lavička, kde mohou návštěvníci posedět a vnímat jeho vyzařování.

Následuje malý můstek, který je po obou stranách obklopený bohatou vegetací, za ním se tyčí kříž kostela sv. Petky Bulharské. Vangin odkaz je, aby byl chám domovem pro všechny věřící bez ohledu na jejich národnost nebo náboženství. Chrám zaujme svou architekturou a neobvyklou uměleckou výzdobou, která se neřídí striktně ikonopiseckými kánony. Byl postaven jako galerie a můžete zde vidět neobvyklé ikony namalované slavným malířem prof. Svetlinem Rusevem. Ty vyobrazují svaté realistickým způsobem. Každý rok na toto zvláštní místo přicházejí tisíce lidí, aby se Vanze poklonili. Její hrob se nachází jen pár metrů od chrámu. Každý den tu hoří svíčky a obdivovatelé prorokyně zde nechávají další květináče plné květin. Lidé věří, že její duch žije dál v Rupite a modlí se, aby jim Vanga pomáhala i z onoho světa. Za chrámem se nachází klášterní komplex, jehož součástí je

Vangin dům – malebný dvorek a uprostřed obraz Vangy hledící k jejímu domu

Hlavní vchod do komplexu Vanga

Socha Bílá holubice

Kašna s pramenitou horkou vodou

Ptačí koutek

Chrám sv. Petky Bulharské zaujme svou architekturou a neobvyklou uměleckou výzdobou

Malý můstek, který je po obou stranách obklopený bohatou vegetací, za ním se tyčí kříž kostela

Muzeum Vangin dům, město Petrič

Léčivé tůňky

výstavní síň Vanga. Mezi exponáty jsou fotografie z různých období Vangina života, její stěžejní myšlenky a poslání k lidem.

Od chrámu jsme se vrátili po můstku, abychom se dostali ke skromnému obydlí prorokyně. Historici tvrdí, že v něm strávila poslední roky svého života, ale ve skutečnosti sem každý den přijížděla a vždy se vracela do svého domu v Petriči.

Nelehký osud prorokyně

Její celé jméno je Vangelia Pandeva Gušterova, narodila se 3. října 1911 ve městě Strumica na území dnešní Republiky Severní Makedonie. Byla jediným dítětem z manželství Pandeho a Paraskevy Surčevových. Brzy po porodu jí zemřela matka, o několik let později se její otec znovu oženil a s manželkou vychovali další tři děti. V roce 1923 se rodina přestěhovala do otcovy rodné vesnice Novo selo. V 15 letech přišla Vanga při náhlé bouři o zrak. Byla smetena vichřicí a silný vítr ji odhodil do daleka. Po dlouhém hledání je nalezena na poli, zasypaná kameny a zeminou. Po tomto neštěstí začala navštěvovat školu pro nevidomé ve městě Zemun v Srbsku, kde se naučila Braillovo písmo. V roce 1942 se provdala za Dimitara Gušterova z vesnice Krăndžalica, okres Petrič, a od té doby žila v Bulharsku až do konce svých dnů. Nemá žádné biologické děti, ale s mateřským citem se starala o Venetu Mitrevovou a Dimitara Vălcheva. Její manžel zemřel v roce 1962.

V dubnu 1941 v sobě Vanga objevila dar jasnozřivosti, který ji byl seslán shora, jinými slovy byla vyvolena, aby se stala poslem nebes. Narodila se s neobvyklým osudem, aby byla osobou, která bude zvěstovat dobré i zlé. Pravda o jejím daru je pro každého jiná a nelze ji popsat prostými slovy. Faktem je, že 55 let nezištně pomáhala trpícím a byla jim útěchou a nadějí. Před jejími dveřmi se vinuly dlouhé fronty lidí, kteří chtěli najít útěchu či odpovědi na své otázky.

Kašna s pramenitou horkou vodou

Vedle domu prorokyně se nachází kašna s horkou minerální vodou. Byla postavena v roce 2012 a je darem pro celý komplex. Voda je život a tekoucí voda každou vteřinu připomíná sílu a energii přírody.

Pokračovali jsme v procházce parkem. Ten je osázen více než 5 000 stromy ze sta různých druhů dřevin. Bylo zde rozmístěno mnoho laviček a altánů, jsou zde i tichá místa určená pro meditaci a posezení v duchovním či fyzickém osamocení.

Ptačí koutek

Volným krokem jsme došli až k místu s perličkami, koutku věnovanému zvířatům. Perličky byly Vangini oblíbení ptáci. Během svého života je často a ráda navštěvovala, aby si s nimi „popovídala“. Po její smrti jsou již chováni jako posvátní ptáci. Dnes jsou zde k vidění i další druhy zvířat.

Pamětní kamenný kříž

Jedním z nejnovějších míst vybudovaných v komplexu Vanga v Rupite je pamětní kamenný kříž, který je vidět už zdálky. Skutečným důvodem jeho vytvoření bylo Vangino přání, aby byl vybudován symbol na památku těch, kteří zahynuli a jsou pohřbeni pod vychladlou lávou sopky Kožuch. Obraz kříže byl v roce 2009 zasazen do ztuhlé lávy ve skále nacházející se naproti kostelu Sv. Petky Bulharské. Je impozantních rozměrů - 30 m dlouhý a 15 m široký. Je vyroben z mramorových desek zasazených do skály tak, aby po něm mohli návštěvníci stoupat vzhůru. V době naší návštěvy byl bohužel přístup ke kříži uzavřen.

Bílá holubice

Nemůžeme opomenout další symbol nacházející se v areálu - sochu bílé holubice. Jedná se o dar u příležitosti 100. výročí Vangina narození. Bílá holubice jako symbol Ducha svatého, zvěstování, míru a vznešené lidské duše stojí před chrámem a návštěvníkům připomíná jejich vlastní duchovní poslání. Vanga říkala, že bílá holubice je posvátný symbol a že pokud si bílá holubice sedne vedle člověka, tak je to znamením, že má ochranu z nebes.

Návštěvě komplexu Vanga můžete věnovat celý den. Kromě pro-

hlídky zmíněných míst vám doporučuji pobýt déle v parku, abyste co nejvíce procítili náboj tohoto místa plného kladné energie.

Muzeum Vangin dům, město Petrič

Po tomto dlouhém dni plném emocí jsme si našli čas i na pár dalších zážitků. Spojili jsme návštěvu magické oblasti Rupite s návštěvou muzea Vangy umístěného v jejím domě ve městě Petřič. Od komplexu je dům vzdálen jen 20 km. Dům nás přivítal široce otevřenými dveřmi a my jsme byli připraveni ponořit se i do jeho historie. Překročili jsme práh vstupních vrat a uviděli malebný dvorek, ze kterého dýchalo jaro. Zelený trávník, květiny, palmy, každý záhonek úhledně uspořádaný a uprostřed obraz Vangy hledící k jejímu domu.

Dům byl prohlášen za muzeum v roce 2008. Kurátor vás zcela ponoří do jeho atmosféry. Všechno v domě je autentické a zachované v původní podobě. Nic nebylo změněno ani přemístěno. Přestože se z domu stalo muzeum, zachoval si svou útulnost. Uvnitř je čisto a uklízeno, jako tomu bylo v minulosti. V celém domě je vystaveno více než 3 000 exponátů - oblečení a osobní věci prorokyně, fotografie a obrazy, ale také dárky od lidí, kterým Vanga během svého života pomohla svými věštbami.

Milovala hračky a matriošky a lidé se jí jimi odvděčovali. Mezi její oblíbené předměty patřily dečky, koberečky a všudepřítomné ikony. Radost ji dělaly zejména květiny, neměla ale ráda kytice, bolelo ji vidět utržené květiny, i proto je její zahrada tak bohatá. Její oblíbenou květinou byla voskovka, jejíž drobounká bílá kvítka zde nerušeně rostou dodnes.

Podle Vangy by v žádném domově neměly chybět tyto věci:

- med, protože obsahuje látky, které chrání domov;
- podkova nad hlavními dveřmi pro štěstí;
- datlová palma nebo vrba pro ochranu domova;
- obyčejné mýdlo, aby byly smyté všechny nečistoty;
- česnek v rohu obývací místnosti, blízko stropu, aby zahnal zlé duchy;
- ikona – věrný přítel v těžkých chvílích, uklidňující a přinášející útěchu, naději a radost...

Toto vyprávění je plné energie a emocí. Takových, které je těžké vyjádřit slovy. Takových, které by si měl každý prožít a procítit sám. Vanga je fenomén opředený nekonečnými příběhy, které budí vzrušení a budou vířit emocemi celá staletí.

Text obsahuje autorčiny vzpomínky, fotografie a dojmy. Doplňujícími zdroji pro fakta a historii jsou Nadace Vanga a Zblízka – dům Vangy. ◆

Autentický recept z jihozápadního Bulharska

Čomlek z Banska

Způsob přípravy:

Polovinu oleje nalijeme na dno hliněné mísy/nádoby. Částí nasoleného masa pokryjeme dno misky. Cibuli, mrkev a brambory nakrájíme na větší kousky. Polovinu z nich přidáme k masu. Jako další řadu opět naskládáme maso, cibuli, mrkev a brambory. Poté přidáme česnek, pepř, pálivou papričku a koření. Navrch dáme najemno nakrájená rajčata, přidáme zbytek oleje a víno. Zakryjeme a pečeme 45 minut na 220° (do varu). Poté teplotu snížíme na 150–180° a pečeme dalších 3,5–4 hodiny.

Potřebné suroviny:

1,5–2 kg telecího kolena (může být i vepřové)
3 mrkve
3 cibule
1 kg brambor
1 sušená paprička (pálivá dle chuti)
sůl podle chuti
3 bobkové listy
5–6 stroužků česneku
½ lžičky mletého černého pepře
3 zrnka nového koření
200 g konzervovaných rajčat nebo 4 zralá rajčata
50–100 ml rostlinného oleje
200 ml červeného vína